

Folkhälsomyndigheten

info@folkhalsomyndigheten.se

fredrik.robertsson@folkhalsomyndigheten.se

Stockholm 2020-10-12

**REMISSYTTRANDE;
Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas
ansvar att förhindra smitta av covid- 19 m.m. (HSLF-FS 2020:12)
och tre anslutande ändringsföreskrifter
(Ert diarienummer 04501-2020)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 525 medlemsföretag med runt 8 220 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har fått del av rubricerad remiss och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Innehållet i förslaget

Folkhälsomyndighetens föreslår att det införs en möjlighet till mer långtgående och skarpare allmänna råd som vid behov kan införas på regional nivå och kan avse hela eller delar av en region. Dessa råd är tänkta att kunna införas och gälla för det fall att Folkhälsomyndigheten, i samråd med berörd smittskyddsläkare, bedömer att det uppstått ett lokalt utbrott av covid-19. Råden, eller vissa av råden, ska enbart gälla i den aktuella regionen eller regiondelen och som huvudregel under kortare tid.

Förslaget innebär att Folkhälsomyndigheten vid lokala utbrott av covid-19, efter samråd med smittskyddsläkaren i regionen, ska kunna besluta att ett eller flera allmänna råd ska gälla i regionen eller i en del av regionen under en begränsad tid.

De allmänna råd som på detta sätt föreslås kunna införas vid behov är följande.

Personligt ansvar vid lokala utbrott av covid-19

Var och en som vistas i regionen eller i regiondelen bör

1. undvika att resa med kollektivtrafik eller andra allmänna färdmedel,
2. avstå från att göra onödiga resor såväl inom som utom regionen eller regiondelen,
3. avstå från att besöka äldre och personer i andra riskgrupper,
4. avstå från att vistas i inomhusmiljöer där människor samlas såsom butiker, köpcentrum, museer, bibliotek, badhus och gym,
5. avstå från att delta i möten, konserter, föreställningar, idrottsträningar och matcher,
6. avstå från att besöka serveringsställen såsom barer, restauranger och caféer, och
7. undvika att ha fysisk kontakt med andra personer än de som man bor med.

Med undantag av vad som sägs i punkten 5 kan idrottsträningar genomföras för barn och ungdomar födda 2005 eller senare.

Verksamheter vid lokala utbrott av covid-19

Alla verksamheter i regionen eller i regiondelen bör vidta åtgärder så att var och en ska kunna följa de allmänna råden vid lokala utbrott vid covid-19. Detta kan exempelvis innebära att

1. verksamheten minimerar antalet besökare vid samma tidpunkt,
2. öppettiderna justeras eller förlängs, och
3. verksamheten erbjuder digitala alternativ.

Arbetsplatser vid lokala utbrott av covid-19

Arbetsgivare bör vidta åtgärder för att anställda ska kunna följa de allmänna råden vid lokala utbrott vid covid-19. Sådana åtgärder kan vara att

1. uppmana personalen att arbeta hemifrån,
2. erbjuda utökade förutsättningar att arbeta hemifrån, och
3. tjänsteresor, konferenser och andra fysiska möten skjuts upp.

Visitans synpunkter på förslagen

Bakgrund

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som införts i samband med denna. Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten samt förordningen (2020:114) med förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare. Den nämnda förordningen innehåller sedan den 8 oktober 2020 inte längre några begränsningar avseende antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, men den hindrar alltjämt många verksamheter – helt eller delvis – från att bedriva normal verksamhet.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har mycket stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och ytterligare åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Visita och våra medlemsföretag har nu i över ett halvårs tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller och vi ser detta som en självklar och viktig uppgift under rådande förhållanden.

Det företagen nu så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett normalt och fungerande sätt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitas medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten.

De gällande restriktionerna är vidare och generellt uppenbart trubbiga, såtillvida att de överhuvudtaget inte träffar stora delar av samhället, samtidigt som de i princip innebär ett näringsförbud för många typer verksamheter inom besöksnäringen. Det är långt ifrån tillfredsställande att exempelvis restauranger och konferensanläggningar omgärdas av starkt hindrande regleringar, samtidigt som andra typer av verksamheter inte påverkas eller regleras alls. Visitas uppfattning är att något omgående måste göras för att komma till rätta med den påfallande snedfördelning av pålagor och regleringar som i detta avseende uppenbarligen föreligger mellan olika verksamheter och delar i samhället.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig plan framåt från såväl politiken som från myndigheterna samt ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Införandet av skarpare allmänna råd än vad som är nödvändigt måste undvikas

Det är i grunden positivt att eventuella skärpta allmänna råd från Folkhälsomyndigheten – om behov av sådana uppstår vid lokala utbrott av covid-19 – kan avgränsas till att gälla endast i den berörda regionen eller i en del av den och under en begränsad tid. Detta ökar träffsäkerheten i regleringen på ett sätt som Visita i sig välkomnar.

Med detta sagt vill vi dock betona vikten av att nödvändigheten av skärpta allmänna råd samt omfattningen av och innehållet i dem noggrant övervägs i varje enskilt fall. Det måste ske en bedömning av huruvida ett eller flera av de allmänna råden ska gälla och

om det krävs att de införs i hela den aktuella regionen eller om det är tillräckligt att de införs i en del av regionen. Mer omfattande, långtgående och geografiskt utbredda skärpta allmänna råd än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning måste undvikas.

En enhetlig tillämpning är nödvändig av rättsäkerhetsskäl

Det är av rättsäkerhetsskäl nödvändigt att tillämpningen av eventuella skärpta allmänna råd och bedömningen av behovet av dem sker på ett enhetligt sätt över landet, så att det inte uppstår ”lokala variationer” i tillämpningen av regelverket vid likartade faktiska förhållanden.

Folkhälsomyndighetens och regionernas kommunikation måste vara tydlig

Det föreligger rent generellt ett stort behov av att kommunikationen kring olika typer av restriktioner är mycket tydlig. Detta gäller såväl i förhållande till verksamheter som till allmänheten. Tydlighet måste förstås råda i förhållande till vad myndigheterna föreskriver eller råder verksamheter eller allmänheten att *inte* göra, men också i förhållande till vad myndigheterna anser att allmänheten faktiskt *kan* göra. Dvs. i kommunikationen bör ingå att tydligt klargöra även t.ex. att verksamheter – exempelvis restauranger, hotell, konferensanläggningar m.m. – där regler och råd kring att motverka spridning av covid -19 följs inte behöver undvikas generellt. Missuppfattningar när det gäller innebörden av olika regler och rekommendationer medför skada för verksamheterna. För det fall regionala eller lokala allmänna råd av skärpt karaktär skulle införas i framtiden kommer behovet av tydlig kommunikation att vara mycket stort, bl.a. när det gäller av vilka skäl råden införs, var de gäller geografiskt och vilka verksamheter som berörs.

Införda tillfälliga och skärpta allmänna råd måste omprövas löpande

På motsvarande sätt som det måste ske en noggrann avvägning av behovet av införande av skärpta allmänna råd regionalt är det av stor vikt att eventuella införda skärpta allmänna råd också bedöms och omprövas löpande. Så snart skärpta allmänna råd inte längre kan motiveras måste de också upphävas.

Dialog med näringslivet måste föregå införandet av skärpta allmänna råd

Visita anser att det sker en öppen och tydlig kommunikation och dialog med branschen inför eventuella införanden av skärpta allmänna råd på regional nivå. Som företrädare för besöksnäringen önskar Visita vara delaktig i sådana sammanhang. Detta dels för att få tillfälle att ta del av information om skälen för att skärpta råd och omfattningen av dem anses vara nödvändig samt möjlighet till dialog kring detta, men också för att kunna bistå med att på bästa sätt kunna informera och förbereda våra medlemsföretag om

eventuella skärpta allmänna råd. Vi inser vårt ansvar i bl.a. den delen och anser att dialog och tydlig information underlättar vår möjlighet att ta det.

Skärpta allmänna råd får konsekvenser för näringslivet och enskilda

Visita vill avslutningsvis i detta sammanhang framhålla att det redan nu föreligger ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringen. Om olika typer av restriktioner förlängs eller utökas i omfattning i stället för att lättas är det också ofrånkomligt att de drabbade företagen i än högre grad kommer att behöva ännu mer omfattande, förbättrat och förlängt ekonomiskt stöd under motsvarande tid. Med betoning av det vi framfört ovan om vår respekt för att det givetvis är av största vikt att motverka spridning av covid-19 och att människors hälsa alltid kommer först, vill vi på detta sätt ändå understryka att även skärpta allmänna råd givetvis medför ekonomiska konsekvenser för företagen och i förlängningen därmed också påverkar sysselsättningen och samhällsekonomin i övrigt. Även detta bör vara en viktig del av avvägningen i samband med övervägandet av att införa skärpta allmänna råd på regional nivå.

Vidare är det – vilket har en tendens att komma i skymundan vid diskussioner om restriktioner – viktigt att beakta att även olika former av begränsningar med all säkerhet har en negativ påverkan på enskildas allmänna mående och hälsa. Restriktioner som pågår under lång tid och medför social isolering, påverkar möjligheten att leva ett normalt liv och slår hårt på sysselsättningen bör även av detta skäl undvikas och minimeras.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik